

Előszó

A babiloni száműzetés névtelen prófétája, akit a szakirodalom már több mint egy évszázada konvencionálisan a Deutero-Ézsaiás, vagy Második-Ézsaiás névvel illet így bátorítja a történelem által próbára tett népet: *A régebbiek már beteljesedtek, most újakat mondok, // mielőtt még kibontakoznak, tudatom veletek* (Ézs 42,9).¹

A bibliai teológia egyik alapvető állítása az, hogy Isten az ő beszéde révén tart kapcsolatot az emberrel. Az Isten által elhívott nép sötét történelmi korszakaihoz tartoznak azok az időszakok, amikor az ő Ura néma maradt (1 Sám 3:1; Zsolt 74:9; Ám 8:11-12), vagy amikor a kommunikáció formálisan megvolt ugyan, de a hallgatóság számára nem vált érthetővé az isteni üzenet (Ézs 6:9-10; 8:17; 29:10; Mk 4:12; Jn 12:40). A bibliai hitvilágon belül mi sem jelzi erőteljesebben az isteni beszéd központi szerepét, mint az, hogy a diaszpóra zsidóságban a templomi Szentek Szentjében levő egykori szövetségi láda helyére a Tóra-szekrény került. Azaz, az istenkapcsolat oltár nélkül elképzelhető, de Tóra nélkül, a megszólaló Isten nélkül aligha. A keresztyén teológiában a keresztyén hit középpontjában álló Jézus Krisztus egyik közismert reprezentációja pedig az, hogy ő maga a testté lett isteni szó. A későbbi egyházi hagyományban az igének, pontosabban az ige hirdetésének szintén központi szerep jut. A hit optimális működési kereteit az a tény adja, hogy Isten kapcsolatot keres az emberrel, beszédbe elegyedik vele.

De ehhez a bibliai keretteológiához hozzátartozik az is, hogy az isten-ember kapcsolat folyamatosan *megújuló* beszéd formájában érlelődik, születik újjá. A „régebbiek” mellé, vagy adott esetben azokat felülírva jön az új helyzetre alkalmazott „újabb” üzenet. A Kr.e. 8. században élő (Első-)Ézsaiás prófétának pusztasággá váló városokról kellett beszélni hallgatósága számára (vö. Ézs 6,11). Nem kizárt, sőt egészen valószínű, hogy ez volt az a „régebbiek”-repertoár, amelyről Ézs 42,9 említést tesz. Közel 200 évvel később viszont Isten egy másik hangon szólal meg prófétája által, s azt hirdeti, hogy a pusztaság és romok helyén új élet fakad. A sinai hegyi beszéd egykori üzenetének, amely „megmondott a régieknek”, új célt, értelmezési mélységet ad a galileai hegyi beszéd radikális és aktuális hangja (Mt 5,21), amely ettől kezdve Isten új hangja lesz. S miután „a régiek elmúltak és újjá lett minden” (2 Kor 5,17),² a régi csak az új összefüggésében értelmezhető és értelmezendő. Sőt, a keresztyén teológia alapvetően eszkatologikus, jövőre tekintő jel-

¹ A Magyar Bibliatársulat revideált újfordítása (2014).

² Bár a 2 Kor 5,17 szövege itt nem egyezik az Ézs 42,9 Septuaginta szerinti verziójával, Pál mondanivalója igen közel áll ahhoz, amit az ézsaiási próféciában találunk, s lehet annak egy sajátos adaptációjának tekinteni.

legéből fakadóan, a jelenlegit is annak az újnak az összefüggésében szemléli, amelynek megjelenése egyszer majd régivé teszi azt is, amely ma még újnak számít (Jel 21,1-2,5).

Azoknak, akik ennek folyamatosan megújuló, élő isteni üzenetnek a közvetítésére kaptak elhívást, keresni kell annak lehetőségét, hogy ezt az üzenetet e bibliai lelkiület fényében értelmezhessék és adhassák át. Azaz oly módon, hogy azon keresztül ne csak az egykor érvényes, ismerős régi hang szólaljon meg, hanem az aktuális új is. Ez a tanulmánygyűjtemény ebben igyekszik mai mediátorok, isteni üzenetközvetítők segítségével lenni. A kötetben található előkészületeket áthatja az az alapvető hermeneutikai meggyőződés, hogy az írásban rögzített egykori ígét korunk prófétáiban és hallgatóikban munkálkodó lélek teszi élővé és hatóvá, azaz aktuális üzenetté. Ám hasonlóan erős az a meggyőződés is, hogy ez a tevékenység az ige hirdetője részéről megköveteli, hogy latba vetve minden ismeretét elmélyüljön az isteni szó és gondolat világában, az egyház értelmezéstörténetének kontextusában, s ugyanakkor nyitott szemmel kövesse, értelmezze saját korának világát is, mint aki arra hivatott, hogy Isten és ember egymásra találását segítse.

A kötetben közzétett prédikációra tekintő 10 exegetikai tanulmány mindegyike az *Igazság és Élet* című lelkipásztori szakfolyóiratban jelent meg 2008–2024 között. Tartalmukat tekintve a szövegek az említett folyóirat szerkezeti alapegységeit követik: exegetikai megértés, teológiai összefüggések feltárása, prédikációvázlat, példák és szemelvények, szempontok az istentisztelet alakításához, illetve bibliográfiai hivatkozások. A szövegek a folyóiratban eredetileg megjelent formájukban, a textusok kanonikus sorrendje szerint kerülnek itt közlésre, tartalmi revízió nélkül, s magukon hordozzák az előkészületek alkalmoszerűségét is. Mindazonáltal a harmonizáció kedvéért egységesítésre kerültek a héber és görög hivatkozások (a jelenlegi változat tartalmazza az eredeti szövegformákat és azok fonetikai átírását is), a bibliográfiai referenciák, illetve az egyes tanulmányok alegységeinek címei is (amelyek a folyóiratban időközben változtak).

A tanulmánykötetet azzal a reménységgel bocsátom útjára, hogy a prédikációra tekintő exegetikai tanulmányok segítségével lesznek az olvasónak a kötet címében is megfogalmazott írásmagyarázati alapelv megvalósulásában, hogy ti. a korábbi üzenet Isten mai népe számára az ő lelke segítségével új hangon, de hasonló meggyőző erővel szólhasson meg.